

Mánudaginn 5. desember 1994.

Nr. 470/1994.

Ingvar Þorgilsson o. fl.

(Gunnar Sæmundsson hrl.)

gegn

**Eftirlaunasjóði Félags íslenskra
atvinnuflugmanna**

(Atli Gíslason hrl.)

Kærumál. Gerðardómur.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Markús Sigurbjörnsson og Gunnlaugur Claessen og Ingibjörg Benediktsdóttir, settur hæstaréttardómari.

Sóknaraðilar skutu þessu máli til Hæstaréttar með kæru 21. nóvember 1994, sem barst réttinum 25. sama mánaðar ásamt kærumálgögnum. Kærður er úrskurður Héraðsdóms Reykjavíkur, upp kveðinn 18. nóvember 1994, og er kæruheimild í 2. mgr. 5. gr. laga nr. 53/1989 um sammingsbundna gerðardóma. Sóknaraðilar krefjast þess, að hinum kærða úrskurði verði hrundið og dæmt, að varnaraðila sé skylt innan frests, sem Hæstiréttur ákveði, að skipa gerðarmann af sinni hálfu í gerðardóm til að fjalla um ágreining sóknaraðila og varnaraðila „varðandi meinta skerðingu á lífeyrisrétti sóknaraðila umfram aðra sjóðfélaga“. Þá krefjast sóknaraðilar málskostnaðar í héraði og kærumálskostnaðar úr hendi varnaraðila.

Varnaraðili krefst staðfestingar hins kærða úrskurðar og kærumálskostnaðar úr hendi sóknaraðila.

Fyrir Hæstarétti hefur verið lögð fram yfirlýsing, dagsett 9. nóvember 1994, frá Þóri Óskarssyni, sem var meðal sóknaraðila málsins í héraði, um, að hann hætti þátttöku sinni í því.

I.

Sóknaraðilar gera þá kröfu í málinu, að varnaraðila verði gert skylt innan frests, sem ákveðinn verði af dóminum, að tilnefna gerðarmann af sinni hálfu í gerðardóm samkvæmt 22. gr. reglugerðar fyrir Eftirlaunasjóð FÍA frá 1. janúar 1993. Heimild sína til að leita til dómstóla með þessa kröfu virðast sóknaraðilar reisa á 2. mgr. 4. gr. laga nr. 53/1989.

Samkvæmt 2. mgr. 4. gr. laga nr. 53/1989 getur aðili snúið sér til héraðsdómara, ef gagnaðili hans fullnægir ekki skyldu sinni til að skipa mann fyrir sitt leyti í gerðardóm, og getur dómari þá samkvæmt kröfu skipað gerðarmann í hans stað. Í ákvæðinu er ekki gert ráð fyrir, að dómari mæli fyrir um skyldu málsaðila til að tilnefna gerðarmann, svo sem sóknaraðilar krefjast eftir orðanna hljóðan. Kröfugerð þeirra þykir hins vegar mega skýra til samræmis við þetta lagaákvæði og skilja hana á þann veg, að krafist sé, að héraðsdómari tilnefni gerðarmann í umræddan gerðardóm af hálfu varnaraðila.

II.

Sóknaraðilar hafa gefið þá skýringu á ágreiningnum við varnaraðila, sem þeir vilji leggja fyrir gerðardóm, að Eftirlaunasjóður FÍA hafi verið stofnaður árið 1974 og tekið við hlutverki Lífeyrissjóðs atvinnuflugmanna. Þeir, sem hafi átt réttindi í þeim lífeyrissjóði, hafi fengið innstæður sínar þar færðar í eftirlaunasjóðinn, þar sem þeim hafi verið reiknuð stig vegna innstæðnanna með tvennum hætti. Annars vegar hafi innstæðurnar verið reiknaðar til stiga í samræmi við kaupgjald árið 1974, og hafi eftirlaunasjóðurinn ábyrgst réttindi, sem fundin voru þannig. Sóknaraðilar kveða þau réttindi yfirleitt hafa verið miklum mun lægri en réttindin hefðu orðið, ef iðgjöld sjóðfélaga hefðu verið umreiknuð til stiga í samræmi við laun á þeim tíma, sem iðgjöldin voru greidd. Því hafi verið ráðgert í 20. gr. reglugerðar fyrir eftirlaunasjóðinn, að unnt yrði að bæta mismuninn á þessu með fé, sem mætti meðal annars afla með sérstöku iðgjaldi, ef um það yrði samið milli Félags íslenskra atvinnuflugmanna og vinnuveitenda, en með þeim fjármunum myndu viðkomandi sjóðfélagar fá svokölluð skilorðsbundin stig hjá sjóðnum. Sóknaraðilar kveða fé, sem hafi verið aflað á þennan hátt í eftirlaunasjóðinn, hafa verið geymt í sérstökum verðtryggingarsjóði, sem hafi í framkvæmd nægt til þess, að skilorðsbundnu stigin hafi gefið sömu réttindi og önnur áunnin stig hjá eftirlaunasjóðnum. Við þetta hafi verið búið, allt þar til stjórn Félags íslenskra atvinnuflugmanna hafi ákveðið, að greiðslur úr eftirlaunasjóðnum á grundvelli skilorðsbundinna stiga yrðu skertar um 60% frá 1. júní 1991. Með nýrri reglugerð fyrir eftirlaunasjóðinn, sem hafi tekið gildi 1. janúar 1993,

hafi síðan verið ákveðið, að aðeins 10% af skilorðsbundnu stigunum yrðu talin sjóðfélögum til eignar í sjóðnum og fyrrnefndur verðtryggingarsjóður rynni inn í hann.

Með þessu telja sóknaraðilar, að rétti þeirra hafi verið raskað langt umfram þá félaga í eftirlaunasjóðnum, sem hafi aðeins átt þar óskilorðsbundin stig, og hafi þeir þannig sætt ólögmætri mismunun. Vilja sóknaraðilar fá leyst úr ágreiningi um þetta við varnaraðila fyrir gerðardómi, sem mælt er fyrir um í 22. gr. reglugerðar fyrir eftirlaunasjóðinn. Varnaraðili hefur neitað að tilnefna gerðarmann fyrir sitt leyti til að taka sæti í gerðardómi með þeim rökum, að ágreiningsefnið geti ekki sætt þeirri meðferð.

III.

Í bréfi lögmanns sóknaraðila 14. júní 1994 til varnaraðila gerði hann grein fyrir þeim kröfum, sem umbjóðendur hans ætli að hafa uppi fyrir gerðardómi. Auk kröfu um málskostnað úr hendi varnaraðila og greiðslu kostnaðar af gerðardómsmeðferð segir í bréfinu, að kröfur sóknaraðila verði þessar:

„Að dæmt verði, að áunninn lífeyrisréttur þeirra í Eftirlaunasjóði FÍA hafi við gildistöku núgildandi reglugerðar sjóðsins verið skertur umfram lífeyrisrétt þeirra sjóðfélaga, sem ekki áttu svonefnd skilorðsbundin stig.

Að dæmt verði, að sú umframskerðing hafi falið í sér brot á jafnræðisreglu og því verið ólögmæt gagnvart þeim.

Að kveðið verði á um, hve mörgum stigum umframskerðing þessi hafi numið hjá hverjum þeirra.“

Í 22. gr. reglugerðar fyrir Eftirlaunasjóð FÍA frá 1. janúar 1993 er mælt fyrir um rétt sjóðfélaga til að bera undir gerðardóm ágreining við stjórn sjóðsins „út af reglugerð þessari“. Með fyrrgreindum kröfum, sem sóknaraðilar hafa lýst yfir, að þeir vilji leita úrlausnar um fyrir gerðardómi, er í raun leitað viðurkenningar á því, að reglugerðin sem slík hafi skert réttindi þeirra, sem þeir nutu fyrir setningu hennar, meira en annarra sjóðfélaga og að mismunun, sem kunni að felast í þessu, sé ólögmæt gagnvart sóknaraðilum. Virðast sóknaraðilar þannig ætla aðallega að leitast við að hnekkja gildi ákvæða reglugerðarinnar gagnvart sér, en ekki að fá leyst úr efni eftirlaunaréttinda sinna hjá varnaraðila. Er ekki unnt að fallast á,

að ágreiningur um þetta sé þess eðlis, að hann geti fallið undir tilvitnað orðalag í 22. gr. reglugerðarinnar og átt þannig undir þargreindan gerðardóm. Er varnaraðila því óskýlt að tilnefna mann í gerðardóm fyrir sitt leyti, og verður þá ekki beitt því réttarfarsúrræði, sem er kveðið á um í 2. mgr. 4. gr. laga nr. 53/1989.

Samkvæmt þessu verður að staðfesta niðurstöðu hins kærða úrskurðar. Verða sóknaraðilar dæmdir sameiginlega til að greiða varnaraðila kærumálskostnað, svo sem í dómsorði greinir.

D ó m s o r ð :

Hinn kærði úrskurður er staðfestur.

Sóknaraðilar, Ingvar Porgilsson, Olaf Olsen, Snorri Snorrason, Hilmar Leósson, Smári Karlsson, Jóhannes Markússon, Einar Gíslason, Dagfinnur Stefánsson, Jóhannes R. Snorrason, Reynir Guðmundsson, Skúli Magnússon, Viktor Aðalsteinsson, Geir Gíslason, Ólafur Indriðason, Ríkharður Jónatansson, Henning A. Bjarnason, Ámundi H. Ólafsson, Rúnar Guðbjartsson, Sigurður Haukdal, Magnús Guðmundsson, Björn Guðmundsson, Björn Thoroddsen, Frantz Håkansson, Garðar Steinarsson, Stefán Gunnarsson, Magnús Jónsson, Reynir Eiríksson, Hilmar Bergsteinsson, Jóhann G. Sigfússon, Björn Brekkan, Óskar Jóhannsson, Anton G. Axelsson, Jón Ragnar Steindórsson, Guðlaugur Helgason, Ámundi G. Ólafsson, Pálmi Sigurðsson, Ingimar K. Sveinbjörnsson, Karl Schiöth, Óskar Sigurðsson, Þórir Óskarsson, Skúli Br. Steinþórsson, Árni F. Ólafsson, Styrkár Sigurðsson, Harald Snæhólm, Brynjúlfur Thorvaldsson, Ingimundur Þorsteinsson, Hallgrímur Jónasson, Halldór Ingólfsson, Bragi Norðdahl, Fróði Björnsson, Stefán Gíslason, Magnús Norðdahl, E. Kristinn Olsen, Gunndór Sigurðsson og Gylfi Jónsson, greiði sameiginlega varnaraðila, Eftirlaunasjóði Félags íslenskra atvinnuflugmanna, 60.000 krónur í kærumálskostnað.

Úrskurður Héraðsdóms Reykjavíkur 18. nóvember 1994.**I.**

Mál þetta, sem tekið var til úrskurðar 31. október sl., var þingfest 3. ágúst 1994.

Sóknaraðilar málsins eru:

Ingvar Þorgilsson, kt. 070828-6189, Vogatungu 19, Kópavogi [og 54 aðrir].

Varnaraðili málsins er sjóðstjórn Eftirlaunasjóðs Félags íslenskra atvinnuflugmanna, kt. 650376-0809, Háaleitisbraut 68, Reykjavík.

Dómkröfur sóknaraðila eru þær, að úrskurðað verði, að varnaraðila, stjórn Eftirlaunasjóðs FÍA, sé skylt innan tiltekins frests, sem héraðsdómur ákveði, að skipa gerðarmann af sinni hálfu í gerðardóm til að fjalla um ágreining sóknaraðila og sjóðstjórnarinnar um ætlaða skerðingu á lífeyrisrétti þeirra umfram aðra sjóðfélaga. Þá krefjast sóknaraðilar málskostnaðar úr hendi varnaraðila að mati réttarins að viðbættum virðisaukaskatti á málflutningsþóknun.

Dómkröfur varnaraðila eru þær, að synjað verði kröfu sóknaraðila um, að varnaraðili skipi mann af sinni hálfu í gerðardóm til að fjalla um ágreining aðila um ætlaða skerðingu á lífeyrisréttindum sóknaraðila umfram aðra sjóðfélaga. Jafnframt er gerð krafa um, að sóknaraðilar greiði varnaraðila málskostnað að teknu tilliti til virðisaukaskatts.

Málið var þingfest 3. ágúst 1994, og í því þinghaldi kom fram, að ekki yrði um sættir að ræða milli aðila málsins, og því ákveðinn rekstur þessa sérstaka ágreiningsmáls og aðild ákveðin. Í greinargerð varnaraðila kom fram sú krafa, að málinu yrði vísað frá dómi, og var þeirri kröfu hafnað með úrskurði, upp kveðnum 11. október sl., og ákveðið, að ákvörðun um málskostnað biði efnisúrlausnar málsins.

II.

Rétt þykir að rekja nokkuð forsögu málsins. Árið 1953 var Lífeyrissjóður atvinnuflugmanna stofnaður af atvinnuflugmönnum. Starfaði sá sjóður til ársloka 1973, en var þá lagður niður og Eftirlaunasjóður FÍA stofnaður. Við stofnun hins nýja sjóðs runnu eignir eldri sjóðsins til hans, og ný sjóðurinn tók á sig skuldbindingar hins eldri.

Þeir, sem áttu áunnin réttindi í Lífeyrissjóði atvinnuflugmanna, fluttu innstæður sínar þar í hinn nýja sjóð, og voru þeim reiknuð stig þar með tvennum hætti. Annars vegar voru innstæðurnar metnar til stiga í samræmi við kauplag árið 1974, og ábyrgðist sjóðurinn þau réttindi, sem þannig fengust. Þessi réttindi kveða sóknaraðilar hafa yfirleitt verið miklum mun minni en þau, sem fengist hefðu með því að umreikna iðgjöld til lífeyrissjóðsins í

stig í samræmi við laun á þeim tíma, sem iðgjöldin höfðu verið greidd. Kveða sóknaraðilar, að í 20. grein reglugerðar eftirlaunasjóðsins hafi þess vegna verið gert ráð fyrir þeim möguleika, að mismunurinn, svonefnd skil-orðsbundin stig, yrði bættur með fé, sem aflað væri með sérstöku iðgjaldi, er um kynni að semjast milli FÍA og flugfélaganna, og að jafnframt yrði varið til þessa tekjuafgangi, sem myndast kynni af iðgjaldagreiðslum flugfélaganna til hóptrygginga. Framlög þau, sem þannig var aflað, voru ávöxtuð og geymd í sérstökum sjóði, er nefndist Verðtryggingarsjóður. Samdi stjórn FÍA síðar við viðsemjendur sína um greiðslu 2% iðgjalds af föstum launum flugmanna til Verðtryggingarsjóðs.

Af hálfu varnaraðila hefur því verið haldið fram, að þegar fram í sótti, hafi 2% ekki dugað til að standa undir skuldbindingum samkvæmt skil-orðsbundnu stigunum og að á árinu 1991 hafi framlagið aðeins staðið undir 53,4% af greiðslum og því aðeins tímaspurning, hvenær sjóðurinn tæmdist. Jafnframt kveður varnaraðili flugmenn, sem hafi hafið starf eftir 1973, hafa verið óánægðar, þar sem þeir hafi í engu notið réttinda samkvæmt nefndu 2% iðgjaldi.

Í framkvæmd stóð Verðtryggingarsjóður undir greiðslu umrædds mismunar, þannig, að skilorðsbundnu stigin gáfu sömu réttindi og óskilorðsbundnu stigin allt til þess, að greiðslur vegna skilorðsbundinna stiga voru skertar um 60% frá 1. júní 1991. Mun þessi ákvörðun ekki hafa leyst fjárhagsvanda Verðtryggingarsjóðs.

Á félagsfundi 5. desember 1991 var ákveðið að skipa nefnd til að fara í saumana á lífeyrismálum flugmanna og gera tillögur að nýrri reglugerð. Tillögur nefndarinnar lágu fyrir haustið 1992 og voru kynntar og ræddar á tveimur fundum og síðan samþykktar í skriflegri atkvæðagreiðslu með 91% greiddra atkvæða. Með nýrri reglugerð fyrir sjóðinn, sem tók gildi 1. janúar 1993, var eldri reglugerð breytt töluvert og þar á meðal 20. gr. hennar. Var Verðtryggingarsjóður lagður niður og ákveðið, að 10% af upphaflegum skilorðsbundnum stigum skyldu veita réttindi í Eftirlaunasjóðnum, og ákveðið að tryggja eldri sjóðfélögum 65% lágmarkslífeyri auk 12 mánaða aðlögunar að skerðingu. Var sameiginlegum fjármunum félagsmanna FÍA í sjúkrasjóði varið til að bæta upp skerðingu vegna skilorðsbundinna stiga. Varnaraðili kveður, að með breytingu reglugerðarinnar hafi verið um að ræða málamiðlun milli ólíkra hagsmuna sjóðfélaga, auk þess sem ekki hafi verið meiri hluti fyrir því innan FÍA að semja um áframhaldandi 2% iðgjald til Verðtryggingarsjóðs.

Sóknaraðilar telja, að á þeim hafi verið brotinn réttur og rétti þeirra raskað langt umfram aðra sjóðfélaga með umræddri breytingu á 20. gr.

reglugerðarinnar, og verður af gögnum málsins ekki ráðið annað en þeir vilji ekki sætta sig við þá breytingu og vilji færa ákvæði reglugerðarinnar í fyrra horf.

Varnaraðili telur, að breytingar á reglugerð verði ekki framkvæmdar af gerðardómi og því sé ekki tilefni fyrir sig að skipa mann í gerðardóm.

Fyrir dóminn komu og gáfu aðilaskýrslur Ingvar Þorgilsson, kt. 070828-6189, og Jóhannes R. Snorrason, kt. 121117-4019.

III.

Sóknaraðilar reisa kröfur sínar í máli þessu á því, að 22. gr. reglugerðar fyrir Eftirlaunasjóð FÍA frá 1. janúar 1993 geymi skýra og ótvíræða heimild til handa sjóðfélögum í Eftirlaunasjóði FÍA og tilteknum vandamönnum þeirra, einum eða fleiri saman, að leggja fyrir gerðardóm ágreining, sem rísi út af reglugerðinni milli þeirra og sjóðstjórnar, og jafnframt um skyldu sjóðstjórnar til að skipa gerðarmann af sinni hálfu í slíkan dóm. Undan þeirri skyldu hafi sjóðstjórnin vikist, og sé því sóknaraðilum nauðsyn að fá úrskurð um þessa skyldu sína.

Með þeim aðgerðum, sem teknar voru með nýrri reglugerð 1. janúar 1993, þar sem ákveðið var, að 10% hinna skilorðsbundnu stiga skyldu talin eigendum þeirra til eignar og að Verðtryggingarsjóður rynni til Eftirlaunasjóðs í árslok 1992, telja sóknaraðilar, að rétti sínum hafi verið raskað langt umfram þá sjóðfélaga, sem aðeins hafi átt óskilorðsbundin stig, og aðgerðir þær, sem gerðar hafi verið til að draga úr áhrifum skerðingarinnar, bæti hana aðeins að hluta. Með þessu hafi verið brotið á sóknaraðilum gegn jafnræðis- og jafnréttissjónarmiðum, sem íslenskur réttur byggist á og komi m. a. fram í mannréttindaákvæðum stjórnarskrárinnar, stjórnsýslulögum nr. 37/1993, lögum nr. 62/1994, sem lögfestur Mannréttinasáttmála Evrópu hér á landi, og aðild Íslands að alþjóðasamningum um mannréttindi frá 19. desember 1966 svo og reglum félagaréttar um minnihlutavernd í félögum og sjóðum um skylduaðild. Hafi sóknaraðilar leitað réttar síns án árangurs. Varnaraðili hafi ekki orðið við tilmælum sóknaraðila um að tilnefna gerðarmann af sinni hálfu í gerðardóm til að fjalla um ágreininginn, en bent sóknaraðilum á þá leið að setja niður afmarkaðar tillögur um breytingar á reglugerð sjóðsins, sem síðan fengju meðferð skv. 23. gr. núgildandi reglugerðar. Það telja sóknaraðilar ekki leysa neinn vanda, og yrðu slíkar tillögur einfaldlega felldar af þeim meiri hluta sjóðfélaga, sem hefðu hag af þeirri röskun, er gerð hafi verið á lífeyrisrétti sóknaraðila. Telja sóknaraðilar, að sér beri nauðsyn að fá úrlausn um réttmæti þeirrar kenningar sinnar, að þeir hafi sætt ólögsmætri mismunun, og þá í gerðardómsmáli.

Sóknaraðilar vísa til gerðardómsákvæðis 22. gr. reglugerðarinnar, 1. gr.,

3. gr., 4. gr. og 5. gr. laga nr. 53/1989 um samningsbundna gerðardóma. Um málskostnaðarkröfu sína vísa þeir til 129. gr. og 1. mgr. 130. gr. laga nr. 91/1991. Um kröfu um virðisaukaskatt á málflutningsþóknun vísa þeir til 3. gr. og 11. gr., sbr. 14. gr. laga nr. 50/1988.

IV.

Varnaraðili reisir kröfu sína á því aðallega, að ágreiningur aðila verði ekki lagður fyrir gerðardóm samkvæmt ákvæðum 22. gr. reglugerðar Eftirlaunasjóðs FÍA. Samkvæmt þeirri grein og einnig 1. gr. laga nr. 53/1989 sé aðeins unnt að leggja réttarágreining í gerð. Varði ágreiningur aðila hagsmunaárekstra sjóðfélaga, eins og glöggst komi fram. Lúti kröfur sóknaraðila að því að endurvekja 20. gr. eldri reglugerðar og að öðrum óskilgreindum breytingum á núgildandi reglugerð, en ekki um túlkun á ákvæðum reglugerðarinnar. Sé rauði þráðurinn í málalilbúnaði sóknaraðila, að hagsmunum þeirra hafi verið raskað umfram aðra sjóðfélaga, en því mótmæli varnaraðilar eindregið, enda sé enginn réttarágreiningur milli aðila um skilning á reglugerðinni. Beri því að fara með kröfur sóknaraðila samkvæmt 23. gr. reglugerðarinnar, þ. e. að breyta reglugerðinni í kjölfar allsherjaratkvæðagreiðslu sjóðfélaga. Verði að túlka vafa varnaraðila í hag, sbr. ákvæði 1. mgr. 3. gr. laga nr. 53/1989, sem geri kröfur til þess, að ákvæði gerðarsamnings séu skýr, um hvaða réttarágreining gerðardómur skuli fjalla.

Varnaraðili kveður sóknaraðila ekki hafa sett fram svo skýrar og afmarkaðar kröfur í anda ákvæða 1. mgr. 5., 7. og 8. gr. laga nr. 53/1989, að dómur verði lagður á sakarefnið, og verði að gera kröfur til þess, að sóknaraðilar skilgreini nákvæmlega í kröfugerð sinni, hvaða reglugerðarbreytingar það séu, sem valdi réttarágreiningi, og hverra aðgerða sé óskað. Lúti málalilbúnaður sóknaraðila allur að því, að réttur þeirra til lífeyris hafi verið skertur umfram aðra sjóðfélaga, án nánari skilgreiningar eða afmörkunar. Komi fram í gögnum málsins, að réttur allra sjóðfélaga hafi verið skertur, og sé útilokað fyrir gerðardóm að ákvarða skerðingu hvers og eins út frá málalilbúnaði sóknaraðila. Sýni málalilbúnaður sóknaraðila að þessu leyti, að um hagsmunaágreining sé að ræða, en ekki réttarágreining. Sóknaraðilar vilji ekki una lýðræðislegum ákvörðunum mikils meiri hluta sjóðfélaga í almenntri skriflegri atkvæðagreiðslu, ákvörðunum, sem teknar séu út frá heildarhagsmunum allra sjóðfélaga.

Varnaraðili kveður, að ekki sé á sínu færi að leiðrétta ætlaða skerðingu á lífeyrisréttindum sóknaraðila. Til þess þurfi einnig atbeina Félags íslenskra atvinnuflugmanna, sem ekki sé aðili að þessu máli. Verði greiðslur vegna skilorðsbundinna stiga ekki tryggðar, nema vilji meiri hluta félagsmanna

FÍÁ standi til þess. Enn fremur minnir varnaraðili á það, að ef ekki hefði komið til breytinga á reglugerð, hefðu lífeyrisgreiðslur á grundvelli skil-orðsbundinna stiga fljótlega fallið niður, þar sem 2% iðgjaldið hefði engan veginn hrokkið til. Telur varnaraðili, að sóknaraðilar standi almennt betur að vígi eftir reglugerðarbreytinguna en áður, vegna þess að hún tryggi 65% lágmarkslífeyri.

Varnaraðili áréttar einnig, að gerðardómur geti ekki tekið ákvarðanir, sem varði breytingu reglugerðar, til þess þurfi allsherjaratkvæðagreiðslu auk atbeina stéttarfélags flugmanna. Úrskurður hefði ekki haft í för með sér lyktir í deilu aðila. Sé það andstætt grunnreglum réttarfars, og leiði af því, að ákvæði reglugerðarinnar um gerðardóm geti ekki skuldbundið varnaraðila.

Varnaraðili bendir jafnframt á það, að athugasemdir hafi ekki komið fram um það frá lögskipuðum skoðunarmönnum sjóðsins, að brotinn hafi verið réttur á sóknaraðilum. Sé ágreiningur aðila þess eðlis, að sóknaraðilum hafi borið að snúa sér til skoðunarmanna sjóðsins og/eða bankaeftirlits Seðlabanka Íslands, allt í samræmi við ákvæði laga nr. 27/1991. Þá bendir hann á, að eðlilegri vettvangur málsins sé hjá fjármálaráðuneytinu, sem hafi staðfest hina nýju reglugerð sjóðsins án athugasemda, sbr. einnig lög nr. 55/1980, og megi vera ljóst, að til staðfestingar hefði hvorki komið né áritunar skoðunarmanna á ársreikninga sjóðsins, ef sjónarmið sóknaraðila ættu við rök að styðjast.

Varnaraðili styður málskostnaðarkröfu sína við XXI. kafla laga nr. 91/1991, einkum 129. og 130. gr., og um virðisaukaskatt á málskostnað vísar hann til 3., 11. og 14. gr. laga nr. 50/1988.

V.

Eins og að framan greinir, er ágreiningsefni það, sem til úrlausnar er í máli þessu, hvort ákvæði 22. gr. reglugerðar fyrir Eftirlaunasjóð FÍÁ frá 1. janúar 1993 um gerðardóm eigi við um það álitafni, sem sóknaraðilar hyggjast leggja fyrir þann gerðardóm, en í ákvæðinu segir:

„Rísi ágreiningur út af reglugerð þessari milli sjóðstjórnar annars vegar og sjóðfélaga, eftirlifandi maka hans, barns eða fjárhaldsmanna ölögráða barns, kjörbarns, fósturbarns eða stjúp barns hins vegar, getur hinn síðarnefndi lagt málið fyrir gerðardóm. Skal hvor aðili skipa einn gerðardómsmann af sinni hálfu, en síðan koma gerðardómsmenn sér saman um oddamann. Verði ekki samkomulag um oddamann, skal hann tilnefndur af dómstjóranum í Reykjavík.

Úrskurður gerðardómsins er bindandi fyrir báða aðila og verður ekki

lagður fyrir dómstóla. Kostnaður við gerðardóminn skiptist milli aðila eftir mati dómsins.“

Í 4. gr. laga nr. 53/1989 um samningsbundna gerðardóma segir:

„Rísi ágreiningur um skipun í gerðardóminn, getur aðili leitað til þess héraðsdómara, sem hefði dómsvald um sakarefnið, ef gerðarsamningur lægi ekki fyrir, og leysir hann úr ágreiningnum með úrskurði.

Aðili getur með sama hætti snúið sér til héraðsdómara, ef gagnaðili fullnægir ekki skyldum sínum samkvæmt gerðarsamningi um skipun gerðarmanns eða ef aðilar ná ekki samkomulagi um skipun gerðarmanns . . .“

Það liggur fyrir í máli þessu, að sóknaraðilar eru ósáttir við þá breytingu, sem gerð var á eldri reglugerð og snertir 20. gr. núgildandi reglugerðar, og vilja, að því ákvæði verði breytt, þar sem með breytingunni hafi verið á þá hallað. Ekki verður í þessu máli lagt mat á það, hvort með þeim aðgerðum, sem beitt var við breytingu á umræddri reglugerð, hafi verið brotið á sóknaraðilum eða hvort réttur þeirra hafi verið skertur langt umfram aðra sjóðfélaga, heldur aðeins, hvort tilefni er til þess að skipa gerðardóm í samræmi við 22. gr. umræddrar reglugerðar.

Í 23. gr. reglugerðarinnar segir:

„Ekki má breyta reglugerð þessari nema í allsherjaratkvæðagreiðslu með skriflegu samþykki meiri hluta sjóðfélaga. Enn fremur þarf samþykki félagsfundar FÍA, enda sé breytinganna getið í skriflegu fundarboði, svo og flugfélaga, er hafa í þjónustu sinni a. m. k. 3/4 starfandi sjóðfélaga. Reglugerð þessi skal staðfest af fjármálaráðuneyti.“

Orðin: „rísi ágreiningur út af reglugerð þessari“ í 22. gr. reglugerðarinnar verða ekki skilin á annan veg en þann, að gerðardómur leysi úr ágreiningi, sem upp kann að koma um túlkun ákvæða reglugerðarinnar. Ekki verða þau skilin svo, að gerðardómi sé ætlað að leysa úr því, hvort ákvæði reglugerðarinnar séu ósanngjörn og að með samþykki þeirra hafi verið á einhverja hallað með ólögmætum hætti eða hvort ranglega hafi verið staðið að samþykkt reglugerðarinnar. Verða þau því ekki skilin á þann veg, að ef breyta á reglugerðinni, eigi það við, að skipa skuli í gerðardóm. Þegar sú staða er uppi, er ákvæði í reglugerðinni, sem segir fyrir um, hvernig standa skuli að því. Tekur það ákvæði af öll tvímæli um, hvernig skuli með breytingar á reglugerð fara. Eins og mál þetta liggur fyrir, verður ekki fallist á það með sóknaraðilum, að álítaefni það, sem þeir hyggjast leggja fyrir gerðardóm, sé þannig vaxið, að gerðardómur í skilningi 22. gr. reglugerðarinnar eigi um það að fjalla og því sé varnaraðila ekki skylt að tilnefna mann í gerðardóm.

Ber því samkvæmt framansögðu að hafna kröfum sóknaraðila.

Eftir atvikum þykir hæfilegt, að sóknaraðilar greiði varnaraðila 70.000 kr. í málskostnað, og hefur þá verið tekið tillit til virðisaukaskatts.

Greta Baldursdóttir, fulltrúi dómstjóra, kvað upp úrskurð þennan.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila um, að varnaraðili skipi gerðarmann af sinni hálfu í gerðardóm til að fjalla um ágreining aðila varðandi meinta skerðingu á lífeyrisrétti sóknaraðila umfram aðra sjóðfélaga, er hafnað.

Sóknaraðilar greiði varnaraðila 70.000 kr. í málskostnað, þ. m. t. virðisaukaskatt.
